Orędownik Samorządu

Organ Związku Gmin Województwa Śląskiego

Prenumerata wynosi 2 zł kwartalnie
Opłata poczt. opłacona ryczałtem
Telefony: Katowice 21-47

Wychodzi 1-go i 15-go dnia miesiąca.
Redakcja i Administracja: Katowice Pocztowa 16/II.
Redaktor: Stanisław Kuhnert,
Syndyk Związku Gmin Woj. Śl.

Ogłoszenia: Jednołamowy wiersz milim 30 gr Przed tekstem 60 gr za wiersz mm. Rach. w P. K. O. 304227

Nr. 10 Katowice, 15 maja 1929 r. Rok V.

Roczne Walne Zebranie Związku Gmin Województwa Śląskiego

odbyte w Katowicach w dniu 11 maja 1929 r.

Walne zebranie Związku Gmin Woj. Śl. zagaja krótko po godz. 11-tej p. burmistrz Flach, witając p. dr. Dworzańskiego w zastępstwie p. Wojewody Śl. i zastępcę starosty Bocheńskiego, p. Buczka, dyrektora Wydziału Powiatowego w Tarn. Górach, oraz przedstawicieli prasy. Dalej stwierdza, że to 7 walne zebranie Związku Gmin.

Dnia 21 kwietnia br. zmarł członek Zarządu Związku Gmin, członek senatu Rzeczypospolitej, I burmistrz m. Cieszyna, ś. p. ks. prałat Londzin, któremu przewodniczący poświęca ciepłe słowa wspomnienia, zalecając naśladowanie Zmarłego, na co obecni powstają z miejsc.

Następnie stwierdza, że porządek obrad został przyjęty. Udziela głosu syndykowi p. Kuhnertowi, który czyta protokół ostatniego walnego zebrania Związku Gmin, a który został przyjęty.

PP. Fojkisa i Polaka poproszono o stwierdzenie listy obecnych.

Syndyk Związku, p. Kuhnert, zdaje potem sprawozdanie z działalności Związku, za okres od 1-go kwietnia 1928 r. do 31 marca 1929 r., przyczem wywodzi: (w skróceniu):

Zgodnie z postanowieniami statutu Związku Gmin, Zarząd Związku jak i cały Związek zabiegał w ub. roku o dobrobyt swoich członków i starał się zastępować wspólny interes. Działalność Zw. ujęta w cyfry, przedstawia się następująco:

Posiedzeń Zarządu odbyło się 9, komisji przygotowawczej 2, zebrań okręgowych 2, zebrań Kom. Kas Oszczędności 9, zebrań związanych z Powszechną Wystawą Krajową w Poznaniu 12.

Na posiedz. zarządu opracowywano projekty ustaw, podejmowano inicjatywę, oraz omawiano bież. aktualne sprawy. Komisja przygotowawcza rozpatrywała nowele.

W okresie sprawozdawczym wysłano: telegramów 11, pism: do Śl. Urzędu Wojew. 7, do Wydziału Samorządowego 19, do Wydziału Skarbowego 8, do Wydziału Oświecenia Publicznego 3, do Wydziału Administracyjnego 1, do Śl. Rady Wojewódzkiej 4, do Sejmu Śl. 6, do Ministerstwa Skarbu 1, do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych 4, do Ministerstwa Robót Publicznych 2, do Ministerstwa Komunikacji 1, do Ministerstwa Przemysłu i Handlu 1, do Rady Ministrów 1, do Banku Gospodarstwa Krajowego 10, do Związku Miast Polskich 4, do Wydziałów Powiatowych 18, do Magistratów 72, do Urzędów Gminnych 285, różnych 126, okólników 34: z tego do Magistratów 358, do Urzędów Gminnych 4484, zaproszeń 368 = razem wysłano 5794. Przesyłek pocztowych Związku Kas Oszczędności była razem 359; zaś przesyłek pocztowych związanych z Powszechną Wystawą Krajową było razem 748.

Dalej wywodzi syndyk:

Jedną ze stałych trosk naszych, to troska o trwałe podwaliny dla gospodarki naszych miast i gmin. Samorząd, który powołany jest do krzewienia dobrobytu swoich mieszkańców, a zatem całego kraju, sam stać musi na silnych podstawach finansowych. We wszystkich czynnościach ujawniała się troska o podwaliny finansowe. W ub. roku musieliśmy prosić Sejm Śl. o uchylenie ustawy, regulującej zapłatę czynszów mieszkaniowych za bezrobotnych. Był to projekt ustawy, który planował

przerzucenie ciężarów za nieopłacany przez bezrobotnych czynsz mieszkaniowy na gminy. Sytuacja była niebezpieczna. Zwróciliśmy się do Sejmu Śl. z memorjałem, w którym udowodniliśmy, iż miasta i gminy nasze nie są w stanie ponosić tych ciężarów, które wynosić miały około 3½ miljona zł. Projekt ten na szczęście nie został uchwalony.

Z początkiem ub. roku zmuszone były pewne gminy ponosić koszta regulacji Rawy, mianowicie pow. świętochłowickiego i pow. katowickiego, oraz miasta Katowice i Król. Huta. Związek Rawy z konieczności zebrania funduszów rozłożył składki, które dobiegały do blisko 1 miljona zł. Zwrócono się do Sejmu o wydatniejsze subwencjonowanie Zw. Rawy. Sejm uchwalił na ten cel 100.000 zł.

W lutym ub. roku Sejm uchwalił ustawę o funduszu pożyczkowo-zapomogowym. Na fundusz ten miano zbierać wpływy przez 3 lata, aby osiągnął kwotę 600.000 zł. W międzyczasie jednak za życzliwem stanowiskiem Sejmu i Województ. zmniejszono udział gmin w kosztach utrzymania policji z 3½ miljona zł. na pół miljona zł. Zwrócono się do Województwa o rychłe uruchomienie funduszu pożyczkowo-zapomogowego. Stwierdzam, że p. dr. Dworzański starania nasze bardzo życzliwie poparł i już dzisiaj działa i przychodzi fundusz ten z pomocą gminom.

Zajmowaliśmy się sprawą instrukcji kasowo-rachunkowej. Zwrócono się do Województwa o uproszczenie przepisów instrukcji. Zauważono bowiem po pewnym czasie, że w niejednych wypadkach przepisy te są niewykonalne, zwłaszcza w gminach rolniczych, gdzie nie ma odpowiednich sił. Instrukcje te przewidywały, że oprócz naczelnika gminy potrzeba skarbnika. Potrzebne są więc 2 osoby, co w małych gminach natrafia na trudności (pow. bielski, cieszyński, lubliniecki, pszczyński), gdzie funkcje skarbnika często wypełnia naczelnik gminy. Sprawa ta poruszona w ub. roku stanie się aktualna w tym roku. Żywić należy nadzieję, że po zebraniu materjału informacyjnego, instrukcje będą uproszczone.

Aby ulżyć gminom przy sprawach bezrobocia, zwróciliśmy się do Ministerstwa Komunikacji, Robót Publicznych, Przemysłu i Handlu i do Województwa o przyznanie pewnego kontyngentu dla bezrobotnych. Ministerstwo Komunikacji odpowiedziało, że Dyrekcja Kolei zatrudnia robotników śl., natomiast inne zajęły odmowne stanowisko.

Nie była też załatwiona jeszcze sprawa idealnego podatku przemysłowego (§ 119 ustawy przemysłowej). Starania nasze odniosły ten skutek, że w październiku ub. roku na polecenie Wydziału Samorządowego, Wydział Skarbowy w lipcu przystąpił do wypłacania podatku przemysłowego od kolei na kwotę 532.245 zł. na miasta i Wydziały Powiatowe.

Kasy Skarbowe zaczęły kwestjonować podpisy tylko naczelników gmin na talonach i kwitach. Kasy Skarbowe domagały się oprócz podpisu naczelnika gminy, jeszcze podpisu jednego ławnika. Zwrócono się do Województwa o zniesienie tego przepisu. Wydział Samorządowy spowodował cofnięcie tego zarządzenia i oświadczył, że wystarczy podpis naczelnika gminy.

Szczególnie z pow. pszczyńskiego dochodziły skargi, że kierownicy szkół, udając się na konferencje powiatowe szkolne, zwracają się do gmin o zwrócenie kosztów podróży i djet. Zwrócono się do Wydziału Oświecenia Publicznego, który stwierdził i zarządził, że pretensje są niesłuszne. Kierownicy szkół nie mogą zwracać się do gmin o zwrot tych kosztów.

Niejednokrotnie w urzędowaniu burmistrzów wzgl. naczelników gmin zachodzą poważne spory na tle płacenia czynszów od nauczycieli, którzy wzbraniali się opłacać czynsz mieszkalny, tłómacząc się tem, że gminy i miasta są zobowiązane do udzielania im mieszkań. P. dr. Dworzański stwierdził w piśmie z dnia 27 lutego br., że sprawę płacenia czynszów za mieszkania reguluje § 2 rozp. Rady Ministrów z dnia 1. 10. 1924 r., opiewający, że winni opłacać komorne w wysokości pobieranego dodatku na mieszkanie.

Uwzględniając fakt wydania rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. o kom. kasach oszczędności, na początku 1928 r. polecono zajęcie się sprawami kas oszczędności. Ustawą z dnia 28 lutego 1928 r. Sejm Śl. nadał moc obowiązującą rozp. Pana Prezydenta i przystąpiono do prac nad zorganizowaniem kas. Dekret ma doniosłe znaczenie dla rozwoju kas oszczędności, a szczególnie podkreślić należy osobowość prawną danej kasy. Dalej przewiduje dekret rozmaite uprawnienia. U nas na Śląsku kasy były jednym z oddziałów Magistratu czy Wydziału Powiatowego, nie mogły należycie się rozwinąć. Niedawno, bo jakieś 3 lata temu, kasy te wszystkie były prawie że nieczynne. W 1927 r. zauważyć dał się znaczny wzrost wkładek i stwierdzić można, że dysponują one już zebranymi depozytami w kwocie około 50 miljonów zł. Zarząd Związku uważał za potrzebne zająć się tą sprawą i w ub. roku opracował wspólny statut, któremu większość kas już podlega. W związku z temi pracami wyłoniła się myśl i potrzeba związku kas. Były pewne trudności. Chciano przystąpić do Związku Kas Oszczędności we Lwowie, jednakowoż kilkomiesięczna współpraca wykazała, że odległość jest za wielka i domagano się utworzenia własnego związku. Opracowano już statut, obecnie nadchodzą zgłoszenia przystąpienia do tworzącego się związku, a z końcem maja br. odbyć ma się konstytucyjne zebranie. Dokonana przez Związek Gmin praca nad zorganizowaniem Związku Kas Oszczędności ma temsamem doniosłe znaczenie dla życia gosp. Śląska.

Równocześnie z temi pracami szły prace na rzecz Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu. Po uzgodnieniu między Związkiem Gmin a Wydziałami Powiatowemi zapadła uchwała, że sprawą organizacyjną miast zająć ma się Związek Gmin, zaś sprawą gmin Wydziały Powiatowe. Pierwotnie do udziału zgłosiło się 9 miast, co stanowiło najwyższy procent w całej Rzeczypospolitej. Po pewnym czasie Ministerstwo Spraw We-

wnętrznych przywoławszy syndyka na konferencję do Warszawy, chciało przypuścić tylko Katowice na wystawę. Po pertraktacjach ustalono, że udział wezmą Katowice, Król. Huta, Mysłowice i Bielsko (Cieszyn?), które zajęły przestrzeń 300 m^2. Eksponaty są już wykończone, a obecnie są w drodze do Poznania. Udział 4 miast śl. w Wystawie bardzo dodatnio przyczyni się do wykazania dorobku w czasie przynależności Śląska do Polski.

Udział gmin w państw. podatku dochodowym wynosił dawniej 30%. Ustawą wniesioną przez p. Ministra Zdziechowskiego, udział ograniczony został z 30% na 15%. W marcu 1926 r. Ministerstwo Skarbu zarządziło, iż wpływy zaległe z lat 1924 i 1925 należy gminom wypłacać tylko w wysokości 15%, w myśl ustawy z dnia 15 grudnia 1925 r. Wówczas Zarząd Związku Gmin, nie godząc się na orzeczenie Min. Skarbu, polecił zainteresowanym gminom wystąpić ze sporem. N. T. A. wydał wyrok, że zaległości podatkowe za lata 1924 i 1925 należy wypłacać nie w wysokości 15% lecz 30%. Kiedy wyrok ten doszedł do naszej wiadomości, zwróciliśmy się do Wydziału Skarbowego o wypłacenie odnośnych kwot, które wynoszą, oprócz Katowic, około 1,700.000 zł. Na polecenie Zarządu Związku zebrano pełnomocnictwa i zwrócono się ponownie o wypłacenie tychże zaległości. Obecnie Wydział Skarbowy doniósł nam, że wniosek wraz z pełnomocnictwami przedłożył Min. Skarbu do rozstrzygnięcia. Spodziewać się należy, że sprawa ta będzie pomyślnie załatwioną, bo i Związek Miast Polskich robi te same starania.

Prócz tych bieżących spraw, zajmował się Zarząd 2 nowelami do ustawy o tymcz. uregulowaniu finansów kom. Jedną wniesiono na początku ub. r. do Sejmu, która zalecała podwyższenie podatku gruntowego do wysokości 150% ogólnej kwoty państw. podatku gruntowego. Zainteresowane w tem są gminy wiejskie. Proponowano dla gmin wiejskich 90%, a pow. związkom komunalnym 60% Nowela domagała się dalej pewnego obarczenia nowych budynków, mianowicie o tyle, że nowe budynki wznoszone z funduszów prywatnych, zwolnione mają być z podatku budynkowego na lat 10, zaś budynki, wznoszone z funduszów skarbowych po 5 latach winny być pociągnięte do podatku budynkowego, ponieważ mają korzyści kredytowe. Doświadczenia strejku angielskiego zniewoliły do zmiany podatku od węgla. Doświadczono, że mimo kolosalnej haussy, wpływy z podatku węglowego nie odróżniały się od poprzednich. Polegały na tem, że kopalnie dostarczały węgiel po cenach najniższ., zaś główny zysk ściągały koncerny, po 30 do 40 sh. za tonę. Wniesiono, że płacić musi nie tylko wydobywca, ale i ten co węglem handluje. Pozatem projekt zawierał jeszcze kilka innych drobniejszych zmian. Leżał dość długo w Sejmie i był przedmiotem rozważań, a z rozwiązaniem Sejmu upadł zupełnie.

Jak ostatnio czytaliśmy w gazetach, zachodzi obawa, że dla wygody własnej, przemysł ciężki główną siedzibę przeniesie do Warszawy. Według ustawodawstwa spornym byłby udział gmin w podatku dochodowym. Wyłoniono komisję do opracowania projektu, na posiedzeniach której opracowano projekt noweli nowej do art. 8, traktujący o podatku dochodowym. Jak wiadomo, pierwotna ustawa z kwietnia 1924 r., o tymcz. ureg. fin. kom., podobnie jak ustawa z sierpnia 1923 r. znała tylko jedno pojęcie i to gminę przypisu udziału w państw. podatku dochodowym. Z biegiem czasu pokazało się, że jest to krzywdzącem dla gmin, gdyż wpływy przypadały nielicznym tylko gminom. Wobec tego już w maju 1926 r. Sejm uchwalił nowelę, która zamiast jednego pojęcia gminy przepisu, stworzyła 3. Mianowicie rozróżnia gminę przypisu (gmina siedziby zarządu przedsiębiorstwa), gminę wykonania przedsiębiorstwa (zakładowa) i gminę zamieszkania. Na te rozkłada się udział w podatku dochodowym. Na wypadek przeniesienia się tych przedsiębiorstw do Warszawy, Zarząd opracował nowelę dalszą, która eliminuje gminę przypisu i zna tylko 2 gminy, i to zakładową i zamieszkania. Nawiasowo wspominam, że uchwalenie tej noweli, spowodowało do wystąpienia miasta Katowic ze Związku. Projekt ten przewidywał dalej, że dochody, pochodzące ze Śląska, na Śląsku powinny pozostać. Wykluczonoby obawę o partycypowanie innych dzielnic Polski. Projekt ten stał się nieaktualny, wskutek rozwiązania Sejmu Śl. Trzeba więc po wyborze nowego Sejmu na nowo do tej sprawy przystąpić.

Po omówieniu kilku innych jeszcze spraw, p. syndyk Kuhnert zakończył swe sprawozdanie z działalności Zarządu, poczem p. burmistrz Flach otwiera dyskusję. Wszyscy wyrazili zgodę na powyższe sprawozdanie.

Następnie. p. burmistrz Bienioszek zdaje sprawozdanie kasowe. Sprawozdanie komisji rewizyjnej zdaje p. Markiton, uwiadamiając, że kasa jest w porządku i wnosi o udzielenie absolutorjum tak skarbnikowi jak i zarządowi. P. burmistrz Grzesik uwiadamia, że przy rewizji kasy nie można było dokładnie stwierdzić funduszów obcych i na cele Zw. Po dłuższej dyskusji, w trakcie której przemawiali pp. Spaltenstein, Flach, Bienioszek, Przybyła, Grzesik, Markiton. Broncel i inni, na wniosek jednego z delegatów uchwalono zarządowi absolutorjum 46 głosami obecnych bez sprzeciwu z czyjejkolwiek strony. Na wniosek p. burmistrza Flacha, komisja rewizyjna zbierze się raz jeden jeszcze i z dokonanej rewizji spisze protokół, czego dotąd nie zrobiła i protokół ten ogłosi w „Orędowniku Samorządu“

W zastępstwie nie dysponowanego referenta wygłasza następnie referat o zadaniach związków komunalnych w dobie obecnej p. syndyk Kuhnert.

P. Kuhnertowi podziękowano oklaskami za ten referat, poczem przystąpiono do omówienia sprawy zmiany statutu. Po przeprowadzeniu dyskusji, uchwalono na wniosek p. burmistrza Figny, że Walne Zebranie na przyszłość zastrzega sobie zatwierdzanie budżetu i prosi Zarząd o przygotowanie odpowiedniej zmiany statutu.

Następnie wybrano do Zarządu następujących Panów: burm. Webera z Rybnika, burm. Wieczorka z Tych, burm. Kawalca z Woźnik, burm. Michatza z Tarn. Gór, burm. Grzesika z Wielkich Hajduk,

nacz. gminy Górę z Szarleja, burm. Budnioka z Dziedzic, nacz. gminy Bienioszka z Szopienic, burm. Popka z Siemianowic, burm. Pongratza z Bielska, prezydenta Spaltensteina z Król. Huty, a na zast. pp.: nacz. gminy Mrozka z Knurowa, Musiolika, burm. Figny z Pszczyny, nacz. gminy Kalety, nacz. gminy Radzionków, burm. dr. Kopca z Rudy, nacz. gminy Rudzkiego z Goduli, burm. z Cieszyna, nacz. gminy Kosmy z M. Dąbrówki, nacz. gminy Korusa z Brzezinki, burm. Dubiela z Król. Huty.

Na rewizorów wybrano pp. radcę Grzesia z Król. Huty i nacz. gminy Brolla z Wełnowca.

Przy wnioskach odczytuje p. burm. Flach wniosek na walne zebranie z pow. świętochłowickiego, dot. wyboru syndyka lub sekretarza. Wniosek jest sprzeczny ze statutem, bowiem podlega uchwale zarządu. Na posiedzeniu zarządu uchwalono, że przyjęcie personelu należy do zarządu. Mianowicie zapadła następująca uchwała: „Co do wniosku w przedmiocie wyboru syndyka lub sekretarza Zw., Zarząd stwierdza, że przyjęcie urzędników Związku Gmin Woj. Śl. należy do wyłącznej kompetencji Zarządu, a nie walnego zebrania, oraz że Zarząd Zw. nie widzi przyczyny co do jakiejkolwiek zmiany osobistej". Wniosek przekazano nowemu Zarządowi.

Pozatem odczytał syndyk Związku rezolucje Zarządu i powiatowych zebrań, które kolejno przyjęto. Rezolucje te brzmią:

Rezolucje.

Walne zebranie Związku Gmin Wojew. Śląsk., odbyte w Katowicach w dniu 11 maja 1929 roku:

1. Zwraca się do Pana Wojewody Śl. z prośbą, aby raczył spowodować władze skarbowe do bezspornego uregulowania należności gmin i Wydziałów Powiatowych w udziale podatku dochodowego, zredukowanych ustawą z dnia 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918) o połowę, a przyznanych wyrokiem N. T. A. z dnia 28 czerwca 1928

2. Wzywa Zarząd Związku Gmin Woj. Śl., aby czynił starania o rozdział udziału w państw. podatku dochodowym od dochodów ponad 15.000 zł. na gminy wykonania (zakładowe) i gminy zamieszkania, przyczem gminom wykonania przedsiębiorstwa (zakładowe) z udziału w państw. podatku dochodowm przypaść winno najwyżej 40% udziału, zaś gminom zamieszkania 60% udziału, oraz przyczem liczba najmniej 10 pracowników stanowi o udziale gminy zamieszkania w państw podatku dochodowym.

3. Wzywa gminy przypisu państw. podatku dochodowego, aby w najkrótszym czasie wypłaciły gminom zamieszkania udziały w państw. podatku dochodowym i dodatek komunalny, przynależny im po myśli rozp. Wojewody Śl. z dnia 27 października 1927 r. (Dz. U. Śl. Nr. 23, poz. 41).

4. Wyraża swą zgodę na to, by udział w państw. podatku dochodowym i dodatek komunalny od uposażeń pracowników kolejowych, wobec niemożliwości uzyskania dokładnych danych, za czas od 1 lipca 1926 r. do 30 listopada 1927 r. rozdzielono na gminy zamieszkania według miejsc zamieszkania pracowników kolejowych w dniu 1 stycznia 1928 r.

5. Zwraca się do Pana Wojewody Śl. z prośbą o wydatniejsze subwencjonowanie gmin śl. z tytułu wydatków rzeczowych na szkolnictwo powszechne i komunalne.

6. Zwraca się do władz skarbowych, by poczyniły starania o przesunięcie terminu płatności podatku gruntowego na 1 lipca i 15 grudnia każdego roku.

7. Zwraca się do władz skarbowych z prośbą o spieszne dostarczenie gminom przypisu podatku dochodowego od uposażeń podkładek potrzebnych do dokonania rozdziału tychże wpływów.

8. Proszą Wydział Oświecenia Publicznego o punktualne regulowanie dopłat na komunalne szkoły dokształcające, oraz o wydatniejsze subwencjonowanie gmin na koszty budowy szkół powszechnych i średnich szkół komunalnych.

9. Domaga się, by Urzędy Skarbowe wpłacone lub ściągnięte przymusowo części wymierzonych podatków zaliczały w odpowiednim stosunku zarówno na podatek państwowy i na ustawowy dodatek komunalny do danego podatku państwowego.

10. Stwierdza, że Kasy Skarbowe powinne wydawać świadectwa przemysłowe, uprawniające do prowadzenia procederu, jedynie na podstawie zaświadczeń urzędów gminnych o zgłoszeniu procederu w myśl § 14 ustawy procederowej.

11. Uprasza, by zmieniono art. 2 ustawy z dnia 1 grudnia 1926 r. o Śląskim Funduszu Gospodarczym w tym kierunku, że dodaje się do ustępu 2 następujące zdanie końcowe:

„Gminy, które zabezpieczenia hipotecznego dać nie mogą, zaciągnięte pożyczki gwarantują całemi swemi dochodami".

12. Oświadcza się za tem, by przy rozdziale udziału gmin zamieszkania w podatku dochodowym od uposażeń, resztki poniżej 1 zł. nie przekazywano poszczególnym gminom. Gminy dokonujące rozdziału podatku na gminy zamieszkania, resztki te co kwartał przekazują do dyspozycji Zarządu Zw. Gmin, który winien je zużyć na cele oświatowe.

13. Stwierdza, że niektóre gminy przypisu podatku nie rozdzielają na zainteresowane gminy odsetek, powstałych wskutek niezapłacenia podatku przez płatnika w oznaczonym terminie, zatrzymując odsetki te dla siebie. Wobec tego uprasza się Śl. Urząd Wojewódzki o wydanie zarządzenia dla gmin przypisu (rozdziału podatku), aby odsetki również rozdzielały na zainteresowane gminy wraz z udziałami podatkowymi.

Wkońcu p. burmistrz Flach dziękuje zebranym za wytrwałość i po blisko 4-godzinnych obradach zamyka Walne Zebranie, stwierdzając, że ustępuje z dniem dzisiejszym ze stanowiska przewodniczącego Zarządu, oraz wspominając, że na tej samej salce (Dom Związkowy przy kościele N. M. P.) w dniu 25 lutego 1922 r. Związek Gmin został założony. Z ówczesnych inicjatorów i założycieli Związku czynni w samorządzie są jeszcze oprócz p. Flacha pp. Bienioszek i radca Wielebski.

Na tem posiedzenie zakończono.

Statut
Związku Gmin Województwa Śląskiego

Związek zapisany.

(Wpisano do rejestru Stowarzyszeń w Sądzie Pow. w Katowicach pod nr. 196 dnia 8. 6. 1926.)

1. Nazwa i siedziba.

§ 1.

Związek nosi nazwę: „Związek Gmin Województwa Śląskiego", Związek zapisany i ma swoją siedzibę w Katowicach.

2. Cel Związku.

§ 2.

Wykluczając z działalności swej sprawy partyjno-polityczne, Związek ma za zadanie:

1. pielęgnowanie dobrobytu swoich członków,
2. zastępowanie ich wspólnego interesu i zapewnienie członkom przedewszystkiem należnego wpływu i uznania w dziedzinie ustawodawstwa i administracji,
3. popieranie znajomości i wyszkolenia w urządzeniach administracyjnych wśród swoich członków.
4. Wykonywanie, na wniosek członka, rewizji kas komunalnych i kas oszczędności, przez rewizora, wyznaczonego przez Zarząd Związku, w zastosowaniu przepisów § 56, ustęp 4 ordynacji miejskiej i § 88, ustęp 4 ordynacji wiejskiej.

Związek stara się spełnić swoje zadania przez urządzanie zebrań, utrzymywanie własnego biura i biblioteki, jakoteż przez wydawanie czasopisma, które każdy członek Związku abonować powinien.

3. Członkostwo.

§ 3.

Członkiem Związku może zostać każde miasto i każda gmina w Województwie Śląskiem.

§ 4.

a) Członkostwo nabywa się każdego czasu na mocy piśmiennego zgłoszenia do Zarządu.

Wpłatę składek uważa się za zgłoszenie.

4. Obowiązki członków.

§ 5.

Członkowie są zobowiązani współpracować wedle sił, celem osiągnięcia zadań, jakie postawił sobie Związek.

Dalej muszą członkowie zabezpieczyć pokrycie kosztów utrzymania Związku a to drogą rocznych składek.

Składkę wyznacza w miarę potrzeb Zarząd co roku na podstawie cyfry ludności, przyczem podstawową składkę, przypadającą na 1.000 (tysiąc) mieszkańców należy pomnożyć:

dla gmin ponad	5000	mieszk. do	10000	mnożn.	1.25
„ „ „	10000	„ „	15000	„	1.50
„ „ „	15000	„ „	20000	„	1 75
„ „ „	20000	„ „	30000	„	2.00
„ „ „	30000	„ „	40000	„	2.50
„ „ „	40000	„ „	50000	„	3.00
„ „ „	50000	„ „	—	„	4.00

Liczbę mieszkańców stwierdza się na podstawie każdorazowego ostatniego i urzędowego liczenia (liczenia ludności, zestawienia stanu liczebnego osób i t. d.)

Składka jest płatną 1-go kwietnia każdego roku a na wypadek niewniesienia jej, pobraną bywa za zaliczeniem.

§ 6.

Członkowie są zobowiązani do płacenia jedynie tych składek, które przewiduje ustawa Związku. Wobec wierzycieli Związku odpowiada jedynie majątek Związku.

Ukończenie członkostwa.

§ 7.

Członkostwo wygasa:

1. na skutek piśmiennej deklaracji o wystąpieniu, przesłanej Zarządowi. Wystąpienie jest tylko dozwolone za sześciomiesięcznem wypowiedzeniem pod koniec roku obrachunkowego.
2. wskutek wykluczenia.

Z wygaśnięciem członkostwa upadają wszelkie pretensje majątku Związku.

Wygaśnięcie członkostwa nie zwalnia z obowiązku zapłacenia zaległych składek.

5. Organa Związku.

§ 8.

Organami Związku są:

a) zebranie zastępców (walne zebranie),
b) Zarząd.

6. Zebranie zastępców (walne zebranie).

§ 9.

W zebraniu zastępców (walnem zebraniu) są uprawnieni do głosowania burmistrz miasta lub naczelnik gminy, należących do Związku lub jego prawomocny zastępca a mianowicie:

z miejsc. liczącej:	do 10000 mieszk.	1	głosem
„ „ ponad	10000 do 25000	2	„
„ „ „	25000 do 50000	3	„
„ „ „	50000 do —	4	„

§ 10.

Zebranie zastępców (walne zebranie) odbywa się wedle potrzeby przynajmniej jednak raz do roku. Miejsce, czas zebrania i porządek obrad ustanawia Zarząd z uwzględnieniem danych uchwał zebrania.

Z wyjątkiem naglących wypadków, wysyła się zaproszenia na zebranie zastępców (walne zebranie) drogą zwykłego uwiadomienia pocztowego z oznaczeniem miejsca i czasu zebrania oraz z podaniem porządku obrad.

O ile już będzie istnieć czasopismo Związku, należy zaproszenie to ogłosić w organie związkowym.

§ 11.

Zebranie zastępców (walne zebranie):

1. przyjmuje do wiadomości sprawozdanie z działalności Związku,
2. podejmuje uchwały:
   a) w sprawach, przedłożonych przez Zarząd,
   b)(nad wnioskami członków, jakie przez Zarząd doręczone zostały członkom wszystkim przed zebraniem,
   c) w przedmiocie wykluczenia członków i to ostatecznie, z wykluczeniem dochodzenia sądowego,
   d) w przedmiocie udzielenia pokwitowania z rocznych rachunków Związku,
   e) nad zmianą ustaw,
   f) w sprawie rozwiązania Związku.
3. wybiera:
   a) Zarząd,
   b) dwóch rewizorów rocznych rachunków Związku.

§ 12.

Należycie zwołane zebranie zastępców (walne zebranie) podejmuje uchwały bez względu na ilość przybyłych zastępców. Uchwały zapadają większością głosów a w razie równości głosów uważa się dany wniosek za nieprzyjęty.

W przedmiocie zmiany ustaw potrzebna jest zgoda trzech czwartych zastępców obecnych, co odnosi się także do uchwały nad rozwiązaniem Związku. W ostatnim wypadku po uchwaleniu rozwiązania Związku należy zwołać nowe zebranie zastępców. Uchwała o rozwiązaniu Związku staje się prawomocną jedynie wówczas, kiedy i to nowe zebranie głosami trzech czwartych obecnych zastępców ponownie poweźmie uchwałę o rozwiązaniu.

Uchwałę zapisuje się do książki protokularnej a podpisuje je zobowiązująco przewodniczący i sekretarz.

§ 13.

Na wniosek 10 zastępców skierowany do Zarządu, winien Zarząd zwołać nadzwyczajne zebranie zastępców (nadzwyczajne walne zebranie).

7. Zarząd.

§ 14.

Związkiem kieruje Zarząd. Zarząd składa się od 2 do 11 (jedenastu) członków.

Wybory dokonuje zebranie zastępców (walne zebranie) na przeciąg 3 lat zwyczajną większością oddanych głosów.

Wybrani muszą posiadać uprawnienia po myśli § 9 niniejszego statutu.

§ 15.

Zarząd wybiera z pośród siebie na lat trzy: przewodniczącego, tegoż zastępcę, oraz dwóch sekretarzy i skarbnika.

8. Zastępstwo Związku.

§ 16.

Zastępstwo Związku na zewnątrz sprawuje przewodniczący Zarządu lub tegoż zastępca.

Dokumenty, które zobowiązują Związek podpisuje się w ten sposób, że pod słowa „Związek gmin Województwa Śląskiego, Związek zapisany“ wypisane ręką lub wykonane mechanicznie albo też wydrukowane, przewodniczący Związku a w razie przeszkody tegoż zastępca kładą swoje własnoręczne podpisy.

9. Rozwiązanie Związku.

§ 17.

Na wypadek rozwiązania Związku, przypada majątek Związku, jaki pozostanie po umorzeniu wszelkich zobowiązań Związku instytucji o charakterze społecznym lub dobroczynnym w myśl uchwały ostatniego zebrania zastępców (walnego zebrania).

10. Zapisanie Związku.

§ 18.

Związek należy zapisać do rejestru sądowego stowarzyszeń. Zarząd upełnomocnia się do poczynienia zmian w ustawie, jakie w danym razie ukażą się potrzebnemi z racji zapisania Zwiazku.

—o—

Powyższą ustawę przyjęto uchwałą zebrania zastępców (walnego zebrania) dnia 17. 3. 1926 r. Podp. Dr. Alfons Górnik, Bronisław Flach, Jan Figna. Franc. Bieniosek, Leopold Michatz, Wincenty Spaltenstein, Józef Nowak, P. Broncel, F. Orlicki, Wł Weber, Wackermann.

Zbg. Szymkowiak, kand. praw.

Polskie prawo urzędnicze.

Przed odzyskaniem niepodległości stosunki prawne urzędników regulowała w b. dz. austrjackiej ustawa z 1. 8. 1914 r.; w b. dz. pruskiej ustawa Landrecht z 1852 roku dla urzędników państwa Pruskiego; dla urzędników Rzeszy ustawa z 1873 r., znowelizowana w 1907 r.; w b. dz. rosyjskiej ustawa zawarta w III tomie prawa rosyjskiego. Obecnie wszystkie powyższe ustawy przeszły do historji.

Polskie prawo urzędnicze regulują następujące ustawy: ustawa o państwowej służbie cywilnej (pragmatyka służbowa) z 17. 2. 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz 164) znowelizowana; ustawa dyscyplinarna (o władzach i postępowaniu dyscyplinarnem) z 17. 2. 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 165); ustawa uposażeniowa dla funkcjonarjuszy cywilnych i wojskowych z 9. 10. 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) później wielokrotnie zmieniana; ustawa emerytalna w ostatecznem brzmieniu z 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 46); do tej ustawy Rada Ministrów wydała rozporządzenie wykonawcze z 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 320). Zajmiemy się podziałem, służbą, prawami i obowiązkami urzędników.

Urzędników dzieli się na funkcjonarjuszów publicznych i prywatnych. Publiczni dzielą się na funkcj. rządowych czyli państwowych oraz samorządowych, samorządu tak terytorjalnego, jak gospodarczego. Rządowi dzielą się na funkcj. cywilnych i wojskowych; cywilni na **funkcj. w ścisłem znaczeniu administracji cywilnej i ta grupa funkcj. podlega ustawie o państw. służbie cywilnej.**

Funkcjonarjuszy administracji cywilnej dzielimy na urzędników adm. cywilnej i niższych funkcjonarjuszy, którzy pełnią służbę państwową o charakterze fizycznym.

Przepisy pragmatyki służbowej (dla skrócenia tak będziemy nazywali ustawę o państwowej służbie cywilnej) odnoszą się z reguły do obu tych kategoryj. Pozatem wśród urzędników odróżnia się urzędników publicznych i kontraktowych. Urzędników publicznych charakteryzuje stosunek publiczno-prawny w stosunku do państwa, kontraktowych stosunek prywatno-prawny.

Urzędnik publiczny wstępując do służby państwowej oddaje się pod dyspozycję przepisów ustawy niniejszej. Nawiązanie tego stosunku, treść, zmiana i rozwiązanie może nastąpić tylko na podstawie danej ustawy. Dalej ukształtowana jest obrona stosunku publiczno-prawnego, np. gdy ktoś, będąc w takim stosunku, czuje się pokrzywdzonym, może się udać ze skargą do władzy hierarchicznie bezpośrednio wyższej a ostatecznie do sądu administracyjnego.

Urzędnik kontraktowy, którego stosunek służbowy ma charakter prywatno-prawny zależy wyłącznie od treści zawartej umowy, wobec czego podlega dyspozycji stron. Obrona tego stosunku idzie zwykle drogą sądu powszechnego.

Aby mógł być nawiązany stosunek urzędniczy publiczno-prawny wymagane są następujące warunki: posiadanie obywatelstwa polskiego, posiadanie zdolności do działań prawnych, odpowiedni wiek (zasada od 18 lat do 40 lat), nieskazitelność, uzdolnienie fizyczne (świadectwo lekarskie), odpowiednie uzdolnienie umysłowe, stwierdzone świadectwami.

Poziom wykształcenia zależy od stanowiska, o które kandydat się ubiega. Rozróżnia się trzy stanowiska: stanowiska, do objęcia których wymaga się ukończenia studjów akademickich, stanowiska, wymagające ukończenia szkoły średniej (zawodowej), oraz takie do objęcia których wymaga się ukończenia szkoły powszechnej lub trzech klas szkoły średniej. Dalej wymaga się biegłego władania językiem polskim w słowie i piśmie, oraz odbycia praktyki administracyjnej.

Nawiązanie stosunku służbowego następuje z chwilą otrzymania aktu nominacyjnego. Z tym momentem jest się odpowiedzialnym służbowo mimo, że się jeszcze służby faktycznie nie objęło. Nominacje poprzedzać winno podanie o przyjęcie do służby państwowej.

Pismo nominacyjne zawierać winno: urząd, w którym dana osoba będzie spełniać obowiązki urzędnika, tytuł służbowy (tytuł wyraża stanowisko służbowe), stopień służbowy (miejsce w hierarchji = ranga), władzę nominacyjną, do której należy się zgłosić celem objęcia urzędu. O nominacji danego urzędnika ogłasza się w Dzienniku Rozporządzeń odpowiedniego Ministerstwa lub w Dzienniku Urzędowym.

Objęcie służby jest osobnym aktem, który rozpada się na: zgłoszenie się do władzy służbowej; rzeczywiste rozpoczęcie czynności urzędowych, oraz stwierdzenie przez władzę służbową na piśmie nominacyjnem, że powyższe dwa fakty nastąpiły. Jeżeli władza służbowa sama tego nie uczyni, należy żądać samemu potwierdzenia.

Termin objęcia służby może być oznaczony w piśmie nominacyjnem; jeśli nie jest oznaczonym to służbę objąć należy w ciągu 15 dni od chwili doręczenia pisma nominacyjnego.

Po objęciu służby składa się przysięgę, która jest warunkiem koniecznym, a w razie odmowy złożenia unieważnia się nominację.

Władza przełożona urzędnika zakłada **wykaz stanu służby** — jest to dokument publiczny, w którym zapisuje się wszystkie dane tak urzędnika, jak jego najbliższej rodziny — oraz daty, charakteryzujące przebieg jego służby. Dane te są miarodajne przy wymiarze uposażenia. W razie przeniesienia urzędnika posyła się za nim wykaz służbowy. Wykaz taki przechowuje się 30 lat po śmierci danego urzędnika.

Rodzaje służby: W obrębie pewnego działu są różne funkcje, które spełniają różni urzędnicy. **Referendarz** jest to urzędnik, wydający sam zarządzenia, orzeczenia lub w nich współdziała. **Urzędnik kancelaryjny** = manipulacyjny czyli sekretarz załatwia lub przygotowuje sprawy przez czynności techniczne. Urzędnik **rachunkowo - kasowy**, czyli kasjer przyjmuje, wypłaca i książkowuje pieniądze. Pozatem są różne rodzaje urzędników, pełniących czynności czysto techniczne.

Ostatecznie dzielimy urzędników ze względu na treść i trwałość stosunku służbowego na **stałych i prowizorycznych.** (Błędne jest używanie nazwy etatowy, gdyż ona ma tylko charakter skarbowy.) Stałym urzędnikiem jest ten, któremu przysługują wszystkie prawa, płynące tak z ustawy o pragmatyce służbowej jak i z innych ustaw, a przedewszystkiem **prawo względnej nieusuwalności.** (Prawo bezwzględnej nieusuwalności przysługiwało jedynie sędziom.) Względna nieusuwalność urzędnika polega na tem, że można go zwolnić ze służby tylko z powodów wymienionych w ustawie o pragmatyce służbowej. Powodów tych jest pięć: na podstawie orzeczenia komisji dyscyplinarnej, skazujące go na wydalenie; skazanie przez sąd karny powszechny, które pociąga za sobą utratę piastowania urzędu publicznego; gdy po mianowaniu urzędnikiem okaże się brak jednego koniecznego warunku wymaganego przy wstąpieniu do urzędu; urzędnik przeniesiony w stan spoczynku a nie powołany po upływie pół roku do służby czynnej; gdy przebywa dłużej na urlopie i nie powraca z niego do służby w terminie określonym przez ustawę. Jeżeli zaistnieje jeden z trzech pierwszych wypadków, zwolnienie nastąpić musi bezwzględnie.

Prowizorycznym urzędnikiem jest ten, któremu nie przysługuje względna nieusuwalność, a pozatem posiada wszystkie inne prawa urzędników stałych.

Formalnie różnica między stałym a prowizorycznym urzędnikiem polega na tem, że stały otrzymuje nominację na stałe. Jeżeli w akcie nominacyjnym niema mowy o stałości, to należy uważać, że nominacja jest na stałego.

Gdy władza czyni użytek z zwolnienia, to należy się temu, który wysłużył służby państwowej 10 lat, prawo do emerytury; jeżeli zaś nie ma odpowiedniej ilości lat, wtedy przysługuje tylko odprawa w wysokości ostatnio pobieranej pensji trzymiesięcznej. Wrazie zapowiedzianego zwolnienia ze służby trzy miesiące naprzód, nie przysługuje żadna odprawa.

Prawa przysługujące urzędnikom stałym są następujące: stabilizacja; złożenie przysięgi; przeniesienie w stan spoczynku; ich dotyczą i obowiązują przepisy dyscyplinarne. Przy stabilizacji ustawa mówi na jaki minimalny stopień ma być mianowany urzędnik z wykształceniem akademickiem (od I do VIII włącznie), z średniem (od IX do X włącznie), z powszechnem (od XI do XII włącznie).

(Dokończenie nastąpi.)

Zniesienie ograniczeń emerytów państwowych co do przyjmowania posad w instytucjach państwowych lub samorządowych.

Ustawa z 23. 3. 1929 Dz. U. Nr. 23 poz. 234 a) znosi 3%-owe opłaty potrącane z uposażenia emerytów państwowych (art. 7 ustęp 1 ustawy z 11. 12. 1923 o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państw. Dz. U. Nr. 6, poz. 46 z r. 1924); b) znosi cały art. 25 powyższej ustawy.

A zatem zostało zniesione ograniczenie, że emeryci państwowi, pobierający wynagrodzenie za zajęcie w instytucjach państwowych lub samorządowych, byli ograniczeni do pobierania jedynie nadwyżki emerytury ponad to wynagrodzenie.

Od 1 kwietnia 1929 każdy emeryt państwowy, mając płatne zajęcie czy stanowisko w instytucji samorządowej, może pobierać równocześnie całą emeryturę państwową i w całości wszelkie wynagrodzenia za służbę samorządową, czy to będzie posada tymczasowa czy stała.

Do zniesienia niesłusznego art. 25, który ograniczał samorząd terytorjalny w korzystaniu z kwalifikowanej pracy emerytów państwowych, przyczyniły się także, jak już pisaliśmy, usilne zabiegi Biura Samorządowego.

Ze zniesienia art. 25 wynika jeszcze jedna konsekwencja: emeryt państwowy może pobierać bez uszczerbku dla swej emerytury także wynagrodzenie za zajęcia przyjęte w czasie emerytury w instytucjach państwowych i to także bez ograniczenia, a zatem np. nietylko może być pracownikiem czynnym w jakim państwowym zakładzie cywilnym czy wojskowym, ale nawet mógłby być urzędnikiem kontraktowym w jakimś urzędzie państwowym.

Ta druga konsekwencja jest nowością ustawodawczą. O ile możność przyjmowania w pewnych wypadkach emerytów państwowych do służby pomocniczej za mniejszem wynagrodzeniem jest dla obu stron korzystne, to z drugiej strony zupełny brak ograniczenia w praktyce, spowodować może pobieranie przez jedną osobę z kasy państwowej podwójnych wyższych poborów.

Druk: Drukarnia Śląska Sp. z o. odp. Katowice, narożnik ul. Batorego 2 i Kościuszki 15.